

LES BIOGRAFIES DE SOR CLARA ANDREU

Mn. Pere Fiol i Tornila

ANTECEDENTS

Els monestirs de vida contemplativa, en l'antigor, tenien un grapat de persones, a l'exterior, que possibilitaven llur vida material i espiritual:

El donat: persona, que normalment ocupava una casa annexa al monestir, però sense cap connexió ni amb l'edifici conventual ni amb l'hort, qui cuitava d'anar a comprar una cosa o altra que mancàs a la casa, i qui era enviat a fer qualsevol comanda que les religioses haguessin menester.

El procurador: cuitava, junt amb la clavaria del monestir, de cobrar censals i d'administrar tots els béns exteriors que el monestir tenia i dels quals vivia.

El capellà: clergue ordenat in sacris, que gaudia del benefici que hi havia a la casa i tenia l'obligació de fer totes les celebracions litúrgiques que calien fer-se: misses, exposicions del Santíssim, exèquies...

El confés: capellà que havia d'administrar el sagrament de la penitència a les monges. Hi havia **el confés ordinari**, que hi anava normalment una vegada cada setmana, i sempre que alguna religiosa l'enviàs a demanar. **El confés extraordinari**, que en l'argot monacal era conegut com el **repassador**, normalment hi anava un grapat de vegades a l'any i en moments litúrgics precisos: Nadal, Pasqua, Sant Bartomeu, Tots Sants...

És evident que també hi ha hagut circumstàncies històriques que han fet, en un moment determinat, que les monges necessitassin altres persones per a diferents serveis, i com tota persona o institució, les ha nomenat i tingut quan feia falta: **metge, apotecari, amitgers**

i missatges, missers, notari. Ara, en aquest treball, posarem els ulls en la persona del **confés**, ja que sent una persona que entrava en la vida espiritual de cada religiosa, foren els qui començaren a veure l'exccepcionalitat de la vida de sor Clara.

Confessors:

Quan sor Clara entrà al monestir, dia 11.04.1604, encara no havia complit els 8 anys, troba com confés de la casa al rector de sa Pobla, Mn. Miquel Alçamora, confés del monestir de 1604 a 1616. Ell és qui orientarà la devota nina cap a la vida religiosa, i la petja que hi marcà fou molt forta, de manera que, quan dia 17 de febrer de 1613 sor Clara fa la professió religiosa, el posa com testimoni i el presenta com a "Mestre en Sacra Teologia i sacerdot d'aquesta casa".¹

De l'any 1616 a 1621 fou confés del monestir Mn. Joan Coll, rector d'Alaró i posteriorment de Bunyola, qui deixarà la vida parroquial per anar, com a ermità, al castell d'Alaró. No sé quins criteris hi havia llavors per fer aquest nomenament, però és evident que el confessor arribava al monestir després d'un grapat d'hores de camí fet en bístia o en carruatge, havia de romandre a la casa, fer la feina i tornar a la seva parròquia, cosa que li ocupava dos o tres dies cada setmana, així com estaven els camins i les comunicacions en aquell moment. Crec que potser aquesta fou la causa que l'any 1621 fos anomenat confés del monestir un vicari de la parròquia d'Inca, Mn. Miquel Coch, per a ell era més bo de fer i les monges podien estar millor ateses.

Fou Mn. Coch qui començà a veure que la vida espiritual de sor Clara era excepcional. Sens dubte en parlaria amb el rector, el Dr. Jaume Torrents, però ja era vell i moriria l'any 1624, any que arribaria un nou rector, el Dr. Nadal Guasp, antic membre de la Col·legiata de la Mare de Déu de Lluc. Home de prestigi, l'any 1622, quan es posà la primera pedra de l'actual basílica de Lluc, en nom del Sr. Bisbe fra Simó Bauçà i Sales (1608-1623), farà tota la cerimònia litúrgica.

L'any 1625 la M. Priora, dia 23 de febrer, demana al Sr. Bisbe que el nou rector sigui també el confés ordinari del monestir. Mn. Coch hi ve a bé, i el vicari cuitarà de substituir el Sr. Rector quan ell no hi pugui anar. D'aquesta manera Mn. Nadal Guasp, rector d'Inca de 1624 fins a sa mort, dia 09.08.1632, serà el confés del monestir. Pròpiament ho serà fins dia 30.09.1627, dia que el Dr. Pere Antoni Baró, seguint les normes que li donava el P. Gaspar Garriga, confés del Sr. Bisbe, el destituirà del càrrec. En el mes de gener de 1628 és nomenat confés el rector de sa Pobla, el Dr. Gabriel Benet Mir i Bertran, qui confessarà sor Clara fins a la seva mort, dia 24.06.1628.

BIOGRAFIA O NOTES PRESES PEL DR. NADAL GUASP²

Qui era el Dr. Nadal Guasp?

Poques són les notícies que tenim d'aquest rector d'Inca. Suposadament va néixer a Palma i estudià amb el Dr. Mir i Bertran a la Universitat mallorquina, així ens ho diu aquest:

1 - Acte de professió de sor Clara. Arxiu del monestir. Publicada a la biografia de Fiol, l'any 1993, pàg. 19.

2 - Notes? Biografia? Bover en la Biblioteca de Escritores Baleares, parlant de Nadal Guasp, diu que va escriure una biografia: "Siendo confesor de la V.M. Sor Clara Andreu, escribió un libro que trata de la vida, revelaciones y milagros de esta sierva de Dios, como lo asegura Barberí, que vio el manuscrito." No he trobat el lloc on Barberí fa aquesta afirmació, sí l'expressió que parla de "notes"; així

“digo que él y yo fuimos condiscípulos, estudiamos juntos y así havia mucho que nos conocíamos y éramos amigos. Estudió bien y salió doto en la Theologia escolástica y expositiva. Hombre de buena vida, de quien nunca se supo cosa mala. Predicó algunas quaresmas y una en la Seo de Mallorca; y así tenía partes suficientes para confessar á sor Clara y poderla regir, encaminar y aconsejar en el camino por donde ella caminava de tanta dificultad.”³

Pel que he pogut saber la quaresma que va predicar a la Seu fou l'any 1621.

Dia 07.04.1618 prenia possessió, a la Seu, d'un benefici a l'altar de les Ànimes, que havia quedat vacant per la mort de Mn. Miquel Pasqual.⁴

L'any 1622 el trobam com a membre de la Col·legiata de la Mare de Déu de Lluc, ja que dia vuit de setembre, quan es posa la primera pedra de l'actual basilica, és ell qui fa la cerimònia, ja que ni el Sr. Bisbe ni cap capitular pujà al monestir.⁵

L'any 1624 guanya per oposicions la rectoria d'Inca, l'any 1625. Dia 23 de febrer, veim la sol·licitud de la mare priora del monestir al Sr. Vicari general perquè el nou rector sigui també el confés ordinari de la casa.⁶ De l'any 1626 he de dir que sembla que pujava al monestir cada dia, ja que dia cinc d'agost no hi va poder pujar i hi envià a Mn. Coch perquè el substituís. Aquest mateix any trobam que intervé en diferents assumptes econòmics del monestir per intentar fer créixer els rèdits de la casa. També durant aquest any, veient les coses extraordinàries que passaven en la vida de sor Clara, va fer que diferents capellans, que sens dubte ell consideraria ben preparats, anassin al monestir i coneguessin la vida espiritual de sor Clara: Mn. Ramon Villalonga -rector de Muro-, el P. Ripoll S. J., el Dr. Pere Antoni Baró i el P. Gaspar Garriga S. J., confés del Sr. Bisbe.

El Dr. Mir i Bertran ens diu que el Dr. Nadal Guasp va tirar un poc de son cap, en lloc de consultar a persones enteses, i ho atribueix a certa presumpció personal. Pens que diu això perquè qualche cosa havia de dir davant uns fets desagradables, però ell mateix ens diu que el Dr. Guasp va fer venir els personatges que he dit, cosa que ens parla que el bon rector va cercar altres opinions a més de la seva.⁷

Sabem també que fou persona de molta confiança de les diferents prioros que hi hagué al monestir, atès que li encomanaren moltes gestions econòmiques que donaren bons resultats, perquè augmentaren els censals que cobrava el monestir.

en el capítol VII del llibre III Barberí diu: *“quando se dedicó enteramente á dirigirla, escribió sus revelaciones, la alentó en sus temores, y fué el único...”* pàg. 194, i en el Pròleg diu: *“Éste, desde el año 1625 empezó á notar en unos quadernos los extasis de su hija espiritual Sor Clara Andreu, las freqüentes visitas que recibía del cielo, y las vexaciones con que la affligían los Demonios”* pàg. XVI. No diu res del fet que transformés aquestes notes en biografia.

3 - G. B. Mir “Relación”. Llibre III, capítol XXXIII.

4 - A. C. M. “Llibre de Possessions de Beneficis” 2719 bis, foli 309.

5 - Obrador Socas, José. M.SS.CC. Santa Maria de Lluch. Historia de su Colegiata (Mallorca) Imprenta Sagrados Corazones Año 1952, pàg. 197

6 - La sol·licitud de la M. priora es conserva a l'Arxiu Diocesà en el caixó de sor Clara.

7 - G. B. Mir, “Relación”. Llibre III, capítol XXXIII.

Ell va conèixer les cartes que sor Clara envià al Sr. Bisbe, cosa que va fer esclatar la persecució que, des de la Cúria, començaren contra ell i sor Clara. Per això els dies 20 i 21 d'agost de 1627 el Dr. Pere Antoni Baró es presentà a la rectoria d'Inca, li va fer una acurada inquisició, i se'n dugué tots els papers que Guasp tenia sobre la vida espiritual de sor Clara. A vegades he pensat, coneixent el món clerical, que l'arribada del nou bisbe, el Dr. Baltasar de Borja i Velasco (1626-1630), amb un equip de govern compost exclusivament per forasters (Mn. Dionís Montserrat, català, vicari general, i el P. Gaspar Garriga, valencià, jesuïta i confés del Sr. Bisbe i fac totum en tot i per tot), desagradà fora mida als nombrosos eclesiàstics que hi havia a Mallorca, per això trob que és normal que hi haguera tan mal viure entre el clergat. De Mallorca sortiren multitud de denúncies, sobretot contra el confés, denúncies dirigides a Roma, al P. superior general dels pares jesuïtes, a la família Borja; pensem que el germà Gaspar era cardenal, i aleshores era l'ambaixador ordinari del rei d'Espanya prop de la Santa Seu, denúncies que donaren com a resultat que s'encarregàs a dos framenors una investigació de la cosa. Arribats a Mallorca els bons homes s'instal·laren al convent de Sant Francesc i començaren la feina procurant no aixecar sospites, però el P. Garriga se'n temé i va remoure cel i terra, entrà al convent, prengué tots els papers als framenors i el rebombori que s'aixecà a Ciutat era gros, magnificat per anònims repartits pels carrers, pintades a les parets contra el jesuïta...⁸

Potser aquest fet ens mostri el caràcter dèbil i manejadís del Sr. Bisbe i el caràcter fort del P. Garriga, que havia anul·lat per complet l'autoritat del Sr. Bisbe:

*"Y en este mismo tiempo sucedió una cosa semejante â este. Y es que el Rdo. Bartholomé Mas,⁹ sacerdote, y de vida inculpable y viejo, pidió al Sr. Obispo licencia para hablar â sor Clara, que yva a Inca y pues era la ocasión la pudiesse sentir porque era hermana de su cuñada, y el Sr. Obispo, considerada la bondad y edad del sacerdote, le dió licencia, y el sacerdote la quizo en escrito porque en el convento no se lo impidiessen,¹⁰ por lo que sor Clara tenía mandato de no poder hablar â nadie. Súpolo el padre Garriga y en continente embió â tomarle la licencia, restando ja él para subir a cavallo y yrse, mandándole que en ninguna manera la hablasse; y el buen sacerdote vino a desahogarse conmigo que en aquella ocasión me hallava en la Ciudad. Jo le dixe que tuviesse paciencia y que no tuviesse cuydado de sor Clara, que ella estava muy contenta y resignada, como era la verdad."*¹¹

La sentència que dóna Mn. Baró llevà de mare vicària del monestir sor Clara i Mn. Guasp del confessionari, però no li llevaren la rectoria. El reclogueren a Ciutat. De fet,

8 - Ibídem, capítol XLIII.

9 - Era germà d'Agustí Mas, espòs de la germana major de sor Clara, Margalida.

10 - Aquest fet ens va veure que les actituds del P. confés eren conegudes pertot arreu i comentades pel clergat diocesà, de manera que el que deia i feia aquest jesuïta havia alçurat la vida del clergat mallorquí, en una diòcesi petita i que totes les coses eren conegudes i comentades per tots, de manera que era bo de fer crear dos grups: els qui estan a favor i els qui estan en contra. El pitjor de tot era que tant el P. Garriga, com el Vicari General no eren mallorquins i tots sabien que prest o tard se'n anirien de Mallorca i acabaria el seu descarat favoritisme.

11 - G. B. Mir, "Relación". Tercera part, capítol XXIX: "De lo que aconteció a Sor Clara el tiempo que la confesé." Aquestes paraules ens diuen que ja seria l'any 1628.

a les reunions del reverend comú d'Inca, a partir de dia 13.08.1627 ens diu que el Sr. Rector no hi és, és a Ciutat. La primera presència que hi he trobat és de dia 12.05.1628. Assisteix a les reunions que hi hagué en el mes de maig, juny, agost i octubre, que són les dades que ens interessin; és absent el mes de novembre, per tornar a ser-hi present l'any 1629, a les reunions que hi hagué els mesos de març, juny, juliol i agost. De l'any 1628 podem dir:

*"buscaron varios pretextos para castigarle, mas no encontraron ninguno, le mortificaron con todos los desayres que podían hacerse a un hombre de su carácter. Refiere el citado Dr. Mir que en aquella ocasión le visitó varias veces, y quedó edificado de su constancia y resignación."*¹²

Dia 17.03.1628, en la reunió del reverend comú d'Inca, surt el problema de si podrien deixar 80 lliures a Miquel Truyol, però no poden fer-ho per absència del Sr. Rector, o han de demanar permís al Sr. Bisbe. Mn. Guasp escriu una carta al reverend comú i els diu que vagin a la rectoria, agafin les 80 lliures i les deixin.¹³

Morí a Ciutat dia 09.08.1632 i fou enterrat a la Seu. No he trobat, a cap parròquia de Ciutat, la nota de son òbit, si bé he de dir que de la parròquia de Sant Miquel s'han perdut els llibres de defunció anteriors a 1641. El llibre de sagristia de la Seu diu aquestes paraules: "A 9 de Agost fonch cos mig general del Dr. Mn. Nadal Guasp Pre y Rector de Inca. Rabí 6 achas y 12 ciris ço es 10 per los Reverends quil portan y los 2 per los canelobres."¹⁴ Els llibres parroquials d'Inca ens diuen aquestes altres paraules: "A 9 de agost 1632 fonch sepultat en la Seu de Mallorca lo molt Rnt. Sr. Doctor Nadal Guasp Pre. y Rector de la present isglesia les obres pies no costen en lo present archiu. Cantallops Archiv."¹⁵ Diré també que tota la vida va seguir tenint el benefici de l'altar de les ànimes de la Seu, ja que també he pogut trobar aquesta nota: "A 2 de Desembre 1632 en el Rd. Sebastià Cap de bou prevere del Benefici Vacant per mort del Dr. Nadal Guasp Pre. y Theolech olim Rector de Incha fundat en la Capella de las Animas."¹⁶

MN. GABRIEL BENER MIR I BERTRAN, NOU CONFÉS DEL MONESTIR

Qui era Mn. Gabriel Benet Mir i Bertran?

A les III Jornades d'Estudis Locals, celebrades a Inca els dies 24 i 25 de maig de l'any 1996, Mn. Antoni Gili i Ferrer ja presentà la comunicació: "Gabriel Benet Mir, aproximació biogràfica". Per tant, aquell treball m'exonera d'haver de fer un estudi biogràfic; així, el resumesc i hi afegesc altres dades que completen l'estudi i que donen més llum als apartats que ens interessin: confés i escriptor de la biografia de sor Clara.

Neix a Palma l'any 1850, fill de Miquel i Maria Anna. El 05.05.1599 rebé la clerical tonsura. Estudià a la Universitat de Mallorca, era condeixeble, com hem vist, de Mn. Nadal Guasp, i

12 - Barberí, Josep. *Vida de la Venerable Madre Sor Clara Andreu*, pàg. 194.

13 - Arxiu parroquial de Santa Maria la Major. Llibre de capítols, llibre 47, folis 8g 9r.

14 - A. C. M. "Llibre de Sacrestia 1632-1633"; llibre 1314, foli 88.

15 - A. D. "Diffunts de la Parrochia de Inca 1628 ad 1676", foli 25. He de dir que m'estranyà quan el P. Obrador, en el llibre de la col·legiata de Lluc, ens diu, pàgina 197, que Mn. Guasp va fer el sermó el dia que es beneïa la nova basílica de Lluc, dia 24.09.1632; sens dubte s'haurà de referir a alguna altra benedicció de les moltes que s'anaven fent a la basílica, a mesura que s'edificava el temple i s'anaven posant retaules.

16 - A. C. M. "Llibre de Possessió de Beneficis" 2719 bis, foli 309.

obtingué el grau de doctor en Teologia.

El 04.01.1606 és presentat, pels qui regentaven l'Hospital General, pel benefici de Sant Blai que hi havia a la parròquia de Sant Jaume, que en certa manera depenia de l'Hospital General, i en pren possessió dia 15.02.1606.

Els anys 1607-1608 és el prior de l'Hospital General, cosa que també li deixa temps per anar a predicar a diferents pobles de Mallorca, com ho fa el dia del Corpus de l'any 1607 a Artà, on té una germana casada amb el cirurgià d'aquella vila, el Dr. Antoni Riera.

Sabem que fou comissari de la Inquisició, però pens que per a ell no fou una cosa significativa, ja que no posa aquest títol al manuscrit de la vida de sor Clara. Posteriorment, una altra mà, després del títol de rector de sa Pobra, hi posa el signe +, que, al marge, és aclarit com a "Comissario de los Santos".

L'any 1615 fa son primer testament davant el notari Bartomeu Ferro, que també rebrà sa darrera voluntat dia 28.10.1650, 19 dies abans de sa mort.

L'any 1623 ja és rector de sa Pobra, parròquia que regentarà fins a sa mort, malgrat que dia 26.09.1635 la deixarà en mans de Mn. Francesc Amer,¹⁷ perquè l'administri en nom seu.

De l'estada en aquella parròquia sabem que dia 28.11.1627 el reverend comú tengué problemes sobre l'herència de la Sra. Joana Serra i Cantallops, que generaren un decret del Sr. Bisbe;¹⁸ sabem també de la gran activitat que hi desenvolupà donant a conèixer les virtuts de sor Clara i propagant la devoció entre els feligresos, com ell mateix ens conta en la nota del capítol XXXII de la tercera part de la biografia.

Mostra del seu amor a aquella parròquia és el sagrari que, l'any 1648, li regalà, portant aquesta inscripció: "Christo Anno Eucharistico, Sacrarium hoc sumptibus suis jubens devovit extruxit Dr. Gabriel Benedictus Mir, Populensis Parochus olim Rector, die XXI Mensis Junii anno MDCXLVIII."

Morí a Palma d'una arcabussada que li pegà Guillem Bauçà, dia 15 de novembre de 1650¹⁹ i la certificació l'hem trobada en els registres de la parròquia de Sant Nicolau, amb aquestes paraules:

"Als 16 de 9bre 1650 fonch enterrat en la iglesia parroquial de la pobla el molt R. Dr. Gabriel Benet Mir Pre. Olim Rector de la Pobra. Rebé los Sacraments de penitencia y de extrema unctio feu testament en poder del discret Barthomeu Ferro Notari sots als 28

18 - A. D. M. "Liber Decretorum", foli 49.

19 - Xamena Fiol, Pere: *Estampa de la Mallorca del segle XVII. Registres de la Cúria Reial de Felanitx*. "Biblioteca d'autors felanitxers", 1. Palma: 2006, pàg. 63. És curiós que es digui Guillem Benet, però he de dir que he trobat a l'arxiu del monestir, entre els documents ara guardats a l'Arxiu Diocesà, un rebut encapçalat amb aquestes paraules "Jo el doctor Guiem Benet Mir rector de la Pobra". Segons el registre aportat per Xamena Fiol, Mn. Mir hauria mort dia 15 d'octubre. És evident que hi ha una equivocació de la data en el Registre Reial, ja que és força normal una errada d'aquestes, en canvi la coincidència dels arxius eclesiàstics ens foragiten qualsevol tipus de dubte que pogués sorgir.

Octubre 1650 en que ordena obres pies y en elles assenyala a esta parroquia quinze misses baixes semel tantum, cuius anima etc."²⁰

El registre parroquial de sa Pobla ens ho dóna a conèixer amb aquestes paraules: "Als 16 Novembre de 1650 fonc enterrat lo Dr. Gabriel Benet Mir Fill de Miquel y Maria Anna Bertran olim Rector de dita yglesia y feu testament a Ciutat en poder..."²¹

Mn. Mir i Bertran és nomenat confés

Dia 30.09.1627 Mn. Pere Antoni Baró destitueix el confés del monestir i dóna vuit ordinacions a sor Clara, que ha de complir "sot pena de excomunió major". Una d'aquestes és que no pot parlar ni amb les monges de la casa ni amb cap persona que vengui de l'exterior. Evidentment tampoc podia tenir visions, ni èxtasis, no podia rebre ni enviar cartes. Si volia aclarir alguna cosa sobre fets que li passassin, no importava que hi perdés temps, tot és dolent, tot és obra del dimoni, que en fugi. Si té problemes de consciència, que en parli amb Mn. Coch, que des d'ara serà el confés de la casa, i si ho vol aclarir més, que ho demani al Sr. Bisbe (no ho diu, però es veu clar que d'aquesta manera el P. Gaspar Garriga ho podrà seguir controlant tot). Pos la darrera ordinació perquè mostra el tarannà que hi havia en l'equip de govern de l'Església de Mallorca en aquell moment:

*"Manda mon Señor Illmo. A las dichas Priora y Vicaria que no puedan manifestar el presente orden a persona ninguna de fuera casa, y porque a los de casa no puede estar escondido. La madre Priora, quando se lo pedirán, podrá dezir con palabras generales, diciendo cada una mira por sí y se encomienda deveras al Señor, que la tenga de su santa mano, que no sea engañada del enemigo, y rueguen a Dios por ella. Y si quieran embiar el presente orden a mon Sr. Illmo. Que no puedan embiar una copia, y sino el mismo escrito y firmado de mi propia mano."*²²

La desolació de sor Clara fou grossa; a més, per mortificar-la, el vicari Coch la privava de poder combregar. Les germanes religioses li feien costat, mai elegiren una nova vicària en son lloc, però no li podien parlar, fins i tot n'hi havia d'haver dues -ella no podia saber qui eren- que, per orde de Mn. Baró, havien de notificar a la priora qualsevol cosa que fes o digués. Psicològicament, perllongar una situació com aquesta destrossa qualsevol persona. És en aquesta situació que sor Clara escriu la que coneixem com la tercera carta dirigida al Sr. Bisbe. No du data, però jo la situo al desembre de 1627 per dues raons. Una és que el Sr. Bisbe, pens que com a resposta, envià al monestir el P. Joan Figuerola, franciscà, "persona de edad, doto, devoto y muy espiritual";²³ el qual si bé en principi no veia amb bons ulls el que passava amb sor Clara i estava d'acord a fer una Comissió de Teòlegs, quan va veure el que feien i com ho feien, i va haver vist qui era Sor Clara, canvià de cap a peus, i aquesta nova actitud del diligent franciscà no va agradar gens ni mica al vicari general ni al P. Garriga, que es penediren d'haver-l'hi enviat; l'altra raó és el nomenament que fa, a final de desembre, de Mn. Gabriel com a confés del monestir.

20 - Arxiu Parroquial de Sant Nicolau, Defuncions, llibre 1633-1691 A. D. I /76; foli 84, 3ª escriptura.

21 - Arxiu Parroquial de sa Pobla. Defuncions, llibre II, foli 129 girat, 7ª escriptura.

22 - G. B. Mir "Relación de la vida", tercera part, capítol XXIII.

23 - Ibidem, cap. XXVII.

A la carta, sor Clara diu que no cal que sigui un confés extraordinari, perquè no hi ha res d'extraordinari en la seva vida, sols vol que sigui una persona d'"experiencia, de larga oración y recogimiento y letras y edad". Aquestes qualitats que demana al confés ens situen sor Clara, d'una forma inequívoca, en la línia espiritual dels franciscans observants, atès que el recolliment és una de llurs característiques. Sabem que sor Clara havia llegit el Tercer Abecedari del P. Francisco de Osuna. Sabem que a Mallorca, gràcies a la feinada feta pel frare inquer, el venerable Rafel Serra i Planes (1536-1620), s'havia estès i consolidat aquest corrent espiritual, durant les tres vegades que havia estat ministre provincial i els anys que havia estat comissari visitador, per això la primera resposta del Sr. Bisbe fou enviar-li el P. Joan Figuerola.

El Dr. Mir i Bertran ens conta, en el capítol 28 de la tercera part de la Relación, com el Sr. Bisbe li encarregà el confessor del monestir inquer, dient-li que guanyaria més mèrits davant Déu que si anàs a Jerusalem. Ho pensà un grapat de dies, residint a casa seva de Ciutat, i quan hagué de retornar a sa Pobla, el Sr. Bisbe li entregà una carta perquè la donàs a la mare priora.

La rebuda que feren a aquest bon home, fou del més descoratjadora que haguera pogut imaginar. He de dir que els dies 8 a 10 de desembre, quan el vicari general i el P. Gaspar Garriga havien restat al monestir, fent investigacions sobre la manera que sor Clara complia les ordenacions, donant les ordres que motivaren la "protesta" formal que sor Clara va fer, havien fet venir el rector de sa Pobla per parlar amb ell. Per això, davant tota la comunitat Mn. Mir representava un "alter ego" de l'equip de govern, i del qual no esperaven millors actuacions de les que havia fetes el Dr. Pere Antoni Baró.

Cosa passà al monestir que féu repensar l'actitud presa per les monges, ja que al cap de 4 o 5 dies envien el donat a sa Pobla disculpant-se davant el nou confés i demanant-li quin dia podria arribar a Inca. La resposta del Dr. Mir fou aquesta: "Bolví la respuesta que yria para la fiesta de la Epiphania que seria â cabo de sinco dias." Efectivament hi pujà dia 5 de gener de 1628.

El Dr. Mir va veure la situació de les monges i sobretot va quedar esglaiat quan va conèixer les ordinacions, que havia de complir sor Clara sota precepte formal d'obediència i d'excomunió major. Per tal motiu va a Palma per parlar amb el Sr. Bisbe. Les seves paraules són prou eloqüents:

"Con esto crecía terriblemente el tormento, de manera que me obligó [Sor Clara] avenir â la Ciudad y suplicar â mon Sr. Illmo., como en efecto lo hize, que se sirviesse quitar el precepto de obediencia y descomunió â sor Clara, que las ordinaciones ella las guardaría con puntualidad, que bastava ser gusto de su Illma, pero que por quitarla un continuo tormento que tenía de escrúpulos, convenía no tener ordinaciones debaxo de precepto de obediencia, y aún en cosa grave descomunió; que considerasse una pobre religiosa, despues de tantas tribulaciones, padecer este gran tormento de escrúpulos con que el Demonio la affligia; que se pusiesse la mano en el pecho y considerasse que es muy grande affliccion ésta. El Sr. Obispo, que padecía mucho de escrúpulos, me respondió que tenía grande razón, y que era muy contento; que bastava tener las

ordenaciones y no de baxo de precepto, que dicesse a Sor Clara de su parte que él la librava, que le encomendasse a Dios N. Sr. (Siempre tuvo el Sr. Obispo a sor Clara en concepto de Santa) Y yo a la postre no tuve nada, porque me detuve en el aposento del Dr. Pedro Gelabert, Maestro de pages, y entre tanto llegó el Padre Gaspar Garriga, y el Sr. Obispo le dixo lo que me havia prometido, y él vino a envestirme al aposento del Dr. Gelabert, y tuvimos palabras los dos, de modo que casi venimos a romper del todo, y le dixe jo que ellos me havian puesto a confessar las monjas, y como sabían, contra mi voluntad, y también sabían quan enrevessado era el camino por do caminava sor Clara, y que jo estava obligado a procurar su quietud y quietarla la consciencia, y que podía advertir que en estas cosas padece mucho un confessor, y que la vida de sor Clara havia menester un confessor doto, santo y espiritual y de mucha oración, y que le tuviesse siempre â latere, que no se moviesse del convento, y que a mi me faltavan todas estas cosas, y que no me podía hablar sino de quando en quando, y era quando jo yva a confessar a las religiosas, que no podía ser tan vyva porque jo era cura y havia de tener quenta en mi Retoria. Que ellos hablaban de lexos y no podían saber lo que convenía, que pues me havian puesto en aquello, havían de fiarse de mí; que jo pedía lo que me parecía que convenía. Y en esto me embió a llamar el Sr. Obispo, y con palabras muy blandas me dixo que bien considerado lo que jo pedía, no convenía, que aunque él me havia dado palabra; mas bien mirado no era conveniente, que tuviera paciencia, que él confiava mucho de mí, que hasta entonces me havia portado bien con aquellas religiosas, y que lo haría en adelante; que no me inquietasse. Jo le dixe: Ja sé, Señor porque no conviene lo que jo he pedido a V. Illma. El me preguntó el por qué; y jo le respondí porque el Padre Garriga no lo quiere. Y él hizo un sonriz y me dixo que jo era malicioso, que no era sino que convenía.”²⁴

He de dir que el Dr. Mir segueix el mateix mètode que havia fet servir el Dr. Nadal Guasp. Anota el que sor Clara li conta dia per dia. Així ens ho descriu fins a la festa del Corpus de l'any 1628, que aquell any va ser dia 22 de juny. Després d'haver celebrat la festa a sa Pobla, puja al monestir i es troba amb la malaltia i mort de sor Clara, que li arribà dia 24. Mn. Mir actua com un criadet de l'equip de govern: tot d'una ho fa saber a la Cúria i espera ordres. Veient que es torbaven les respostes curials, fa enterrar sor Clara sense tocar campanes, portes tancades, tot en la més estricta clausura perquè el poble no se'n temés.

Potser quan va veure l'actitud de les mateixes monges, l'actitud del poble senzill, el concepte que tenien de sor Clara els preveres de la parròquia, els pares franciscans, els pares dominicans, els diferents estaments de la vila, pens que tot això el va fer canviar i agafar una nova actitud: deixà desenterrar el cadàver, que la gent passàs rosaris i medalles per sobre son cos, que en volguessin tenir alguna relíquia, que li fessin la caixa de fusta, la mascareta de guix, que diguessin misses i cantassin els nocturns de difunts tant les monges, els preveres, com les dues comunitats de religiosos... Ell mateix voldrà un escapulari de sor Clara, que a sa Pobla el deixarà a un i a altre perquè ella faci vertaders miracles als ulls del poble.

Sor Clara havia dit al Sr. Bisbe que tenia el temps “breu, breu, breu” i efectivament tres anys després de la carta, dia 11.07.1630, el Sr. Bisbe va morir. Res ho feia pensar. Tenia 44

24 - Ibidem, cap. XXIX.

anys. El seu equip de govern, que tants maldecaps havia donat a sor Clara i a tot el clergat mallorquí, va desaparèixer amb ell. Mn. Mir i Bertran va seguir sent rector de sa Pobla i confés del monestir, i cercant i guardant documents per escriure la vida d'una monja que ell considerava del tot excepcional.

BIOGRAFIA CATALANA ESCRITA PEL DR. MIR I BERTRAN L'ANY 1637

Saben de l'existència d'aquest escrit perquè ell mateix ens ho fa saber en la carta a sa neboda, sor Susana Mir, que encapçala l'obra castellana: "Muchas y diversas vceçes me haveys rogado, que por vuestra consolación, os vertiesse en lengua Castellana la relación de la Vida de la Venerable Sor Clara Andreu, escrita por mi en lengua Mallorquina." I més endavant, en la mateixa carta, hi afegeix unes altres raons per enllestir aquesta nova obra castellana:

*"Con todo esso, por daros gusto, he emprendido y hecho lo que me pedistes, con que pretendo librarne de un empeño, que es una Apología que prometí haçer en defensa de la Venerable Sor Clara, contra ciertas calumnias, en lugar de la qual ban, en esta Relación, unas adnotaciones en las cosas de dificultad, y en que la calumniaron sus émulos y enemigos."*²⁵

Per tant, he de dir que el manuscrit català no tenia les notes explicatives que acompanyen el manuscrit castellà que ens ha arribat. Notes que per altra banda he de dir que han estat llevades a la còpia que en féu el P. Gaetà de Mallorca en el manuscrit que va posar a *Vidas de los mallorquines que murieron con fama de Santidad ó memorias para formar la historia eclesiástica de Mallorca*. Tampoc figuren al manuscrit del P. Reynés, ni a l'obra de Barberí. De totes formes això ja es tracta d'obres noves, si bé fonamentades sobre l'obra del Dr. Mir i Bertran.

Consider que aquest manuscrit català s'hauria d'haver guardat al monestir i no consta que hi hagi estat. Sens dubte les religioses pensaren que bastava tenir l'obra castellana, molt més completa, que la primera versió que féu el confés i biògraf.

Fonts emprades pel Dr. Mir i Bertran

La mateixa estructura cronològica que presenta Mir i les múltiples vegades que ho diu ens posen en contacte amb les notes preses pel Dr. Guasp, en les quals aquest bon rector anava apuntant, dia a dia, les coses que sor Clara li contava, per tant, és normal veure aquest títols: "De lo que aconteció a Sor Clara en lo restante del mes de Mayo" (capítol XIII de la 2ª part); "De cosas muy extraordinarias que le acontecieron a Sor Clara el primer día de Agosto, siendo ciega" (capítol XXI); "De lo que aconteció a Sor Clara en el mes de Setiembre" (capítol XXVII); "De lo que aconteció a Sor Clara en el mes de Octubre" (capítol XXVIII); "De lo que aconteció a Sor Clara en el mes de Noviembre" (capítol XXIX). Altres vegades la cita del mes no és tan explícita, però hi ha una festa litúrgica que ens situa les actuacions en dies ben concrets del calendari.

Ell mateix ens ho diu ben clar: "Jo escribiré lo que he hallado escrito, remitolo todo a la censura de personas dotas, pías y devotas."²⁶ "Certifico a Vuestras Mercedes que he

25 - Ibídem, carta de l'autor, que es troba a la primera part.

26 - Ibídem, primera part, capítol XIII.

procurado informarme de todo lo que he podido, y con todas las personas que entendí me podrían dar alguna noticia.”²⁷ Ens diu que ha conegut sos pares, parents, connovícies, menges, les deixebles dels anys que fou mestra de novícies. De les declaracions que tant les monges com sor Clara feren al Dr. Pere Antoni Baró, que va encarregar a una monja, el temps que ell era el confés, que posàs esment en el que feia i deia Sor Clara:

*“tenia encomendado a cierta religiosa de quien yo me podía fiar que la procurasse ir notando todas sus imperfecciones; y en particular si hacia alguna cosa contra los mandatos del Dr. Baró. Pruebas no las pude hazer sino en cosas de poca cõsideración”.*²⁸

BIOGRAFIA CASTELLANA ESCRITA PEL DR. MIR I BERTRAN L'ANY 1650

Aquest és el text que coneixem perquè ens ha arribat fins a nosaltres. He de dir que fonamentalment és la traducció de la biografia catalana, si bé ell mateix ens diu que hi ha fet certes modificacions: “Esta aparición de Santa Clara de Montefalco refiere el confessor el Dr. Nadal Guasp Retor de muy diferente manera Jo la escrivo de la manera que la refiere sor Clara en su deposicion.”²⁹

A més d'aquests enriquiments aportats per la perspectiva que li dona l'experiència dels anys que han passat, també hi ha afegit tot un grapat de notes d'una banda per aclarir més i millor, amb exemples d'altres biografies i d'altres autors eclesiàstics, els fets extraordinaris de sor Clara, però també per altra banda per defensar sor Clara de totes les coses que havien escampat els enemics:

*“he emprendido y hecho lo que me pedistes, con que pretendo librarme de un empeño, que es una Apologia que prometí haçer en defensa de la Venerable Sor Clara, contra ciertas calumnias, en lugar de la qual ban, en esta Relación unas adnotaciones en las cosas de dificultad, y en que la calumniaron sus émulos y enemigos”.*³⁰

És dividida en tres parts:

- La primera va des del naixement fins al mes de desembre de 1625.
- La segona, des de l'experiència mística que representa la nit de Nadal de l'any 1625 fins al mes de novembre de 1626.
- La tercera, des de la fi de l'any 1626 fins a la mort. Hi ha les tres cartes que va enviar al Sr. Bisbe i certs fets meravellosos atribuïts a la intercessió de sor Clara fins a l'any 1649.

Data de composició

Sens dubte no va ser obra d'un dia, sinó que la va anar fent tira tira aprofitant les estones que la salut i els deures pastorals li ho permetien. Veim clarament que l'any 1646 hi treballava, ja que en la nota que segueix al capítol XXXII de la tercera part, quan parla de diferents miracles obrats per sor Clara, després de la seva mort, quan ens parla de l'obrat a

27 - Ibidem, foli 13, en la salutació introductòria que fa a les monges.

28 - Ibidem, tercera part, capítol XXXII.

29 - Ibidem, segona part, capítol XXV.

30 - Ibidem, primera part, carta de l'autor a sor Sussana Mir.

Pere Joan Llompart, àlies “Cruies”, ho posa “en este año 1646”.³¹

De totes maneres ell mateix, oficialment li posà la data de primer de gener de 1650: “De la Ciudad de Mallorca, al primero de Henero del Año Santo de 1650, Vuestro tío, El Dr. Gabriel Benito Mir, Pbro.”³²

Còpies existents

Per ara podem consignar:

- L'original escrit per ell: Original que escribió de su propia mano el Dr. Gabriel Benito Mir Rector de la parroquial de la Puebla, y confesor de la V.M. Sor Clara Andreu.

El títol que li posà diu així:

“Relacion de la Vida y Virtudes de la venerable soror Clara Andreu religiosa profesora del convento de S. Bartholome de la Villa de Incha de la orden de S. Hieronimo

Escrita por mi el Dr. Gabriel Benito Mi olim Retor de la Pobla, Comiss delos Santos y confessor de ditcho convento en lengua Mallorquina y agora traducida en Castellana anyadidas algunas anotaciones en las cosas de dificultad”

És un llibre en quart, relligat en pergami, bastant ben conservat, encara que en algunes pàgines la tinta no deixa de fer la seva obra corrosiva. Té 265 fulls numerats en la cara recta, si bé he de dir que, d'una manera difícil d'entendre, quan arriba a la plana 295 r, en lloc de seguir a la 295 g, passa a dir 160 i és d'aquí que segueix fins arribar a la 265, cosa que ens fa dir que té uns 400 fulls. És l'únic manuscrit complet, encara que he de comentar que sembla que li manca algun full, ja que no és normal la manera com acaba, dóna inici a una plana que en el manuscrit resta en blanc. Actualment, a l'Arxiu Diocesà, li han posat la signatura: 6.5.0.

- *“Relación de la Vida y Virtudes de la Venerable Sor Clara Andreu Religiosa profesora del Conbento de S. Bartholome de la Villa de Inca de la Orden de San Geronimo*

Escrita por mi el Doctor Gabriel Benito Mir olim Retor dela Pobla Comissario del Santo Officio de la Inquisicion, y Confessor de dicho Conbento, en lengua Mallorquina, y agora traduçida en Castellana, añadidas algunas anotaciones en las cosas de difficultad.”

Manuscrit en quart, incomplet, acaba en la pàgina 184 g amb la nota del capítol XIII de la segona part “De un singular favor que Sor Clara recibió de Christo.” Actualment a l'Arxiu Diocesà li han posat la sigla 6.5.ñ.

- Còpia feta fer pels canonges Garau, a la primeria del s. XX, en paper de barba i que es conserva a l'Arxiu Diocesà amb la sigla 6.1. i 6.2. No estan guardades en el caixó de la Venerable, sinó en dues altres caixes, també ubicades a l'apartat de les Causes dels Sants. La sigla que ara té a l'Arxiu Diocesà són 6.1. i 6.2.

31 - Ibídem, tercera part, capítol XXXII, nota.

32 - Ibídem, primera part, carta de l'autor a sor Sussana Mir.

- Còpia que el P. Gaetà de Mallorca posà en la seva obra: *Vidas de los mallorquines que murieron con fama de santidad ó memorias para formar la historia eclesiástica de Mallorca*. Manuscrit conservat a la biblioteca del marquès de Vivot.

El P. Gaetà de Mallorca, Antoni Deià i Tortella, és fill de mercaders, nascut a Palma l'any 1707, on morí dia 08.01.1767. Dia 21.10.1725 prengué l'hàbit caputxí en el convent extramurs de Ciutat. Fou dues vegades pare guardià del convent palmesà. Una de les obres que emprengué, amb molt de coratge, fou la revisió crítica dels escrits que hi havia referents a la història eclesiàstica de Mallorca.

He de dir que el P. Gaetà no emprà l'original de Mn. Mir i Bertran, sols agafà la biografia incompleta que he presentat anteriorment (6.5.ñ.). No en fa una còpia, sinó que ell ho llegeix, ho escriu a la seva manera mirant d'abreujar l'escrit, si bé posa els títols que presenta Mir. És evident que suprimeix les notes explicatives que presenta el confés i biògraf. En el foli 123 diu aquestes paraules: "Se advierte, que solo copiamos sumariamente esta Historia de la que escribió el Dr. Gabriel Benito Mir; pero con el cuydado de que nada se omita delo substancial lo que prevenimos para caucion delos que se tuviessen de valer de este papel."

Després del capítol 19 "De las tribulaciones que padeció Sor Clara de sus enemigos los Demonios", torna a afegir aquesta altra "Adnotacion del Autor": "El Autor dice que tenia buena correspondencia con los émulos de Sor Clara porque como le honrava mucho el Sr. Obispo navegaban con el mismo ayre sus ministros." ³³

- La còpia informatitzada que jo mateix he transcrit per acompanyar la *Positio* que ha d'anar a Roma, de la qual hi ha una còpia a l'arxiu del monestir. Representa cada una de les tres parts relligades en anelles.

Cotejo o biografia escrita pel P. Llorenç Reynés l'any 1777

"Historia de la vida, y virtudes De la Venerable Sor Clara Andreu Religiosa del Convento de San Bartholome de la Villa de Inca del orden de San Geronimo

Escrita por Fr. Lorenzo Reynés, Coronista de su Provincia de Aragon del Orden de Calzados de la Sma. Trinidad, é Hijo del Convento del Sto Espiritu de Mallorca

Es un Cotejo de dicha Vida, con la de la Venerable Madre Sor Catalina Thomas Religiosa, del Convento de Sta. Madalena del Orden de San Agustín de esta Ciudad de Palma"

Qui és el P. Llorenç Reynés?

Va néixer a Palma dia 10.08.1709 en el si d'una honesta i religiosa família composta per Sebastià i Apol·lònia. Dia 23.07.1725 pren l'hàbit de frare trinitari en el convent del Sant Esperit de Palma, per professar-hi dia 23.07.1726. Estudià a la Universitat de Mallorca, d'on sortí doctor i fent les classes de Filosofia. Tingué diferents càrrecs en el seu orde, un d'ells

33 - "Noticias Miscelaneas pertenecientes á Historia deste Reyno que yo fr. Cayetano de Mallca he recogido de varios instrumentos, y Autores, y consagro a mi Patria", foli 131. Manuscrit conservat a la biblioteca del marquès de Vivot.

el de cronista general de l'orde en el Regne d'Aragó. Més de dues vegades aquests càrrecs l'obligaren a viure fora de Mallorca i a haver de viure a Madrid i a París. Essent procurador general dels trinitaris va haver de visitar els hospitals de Tunísia i d'Algèria. Gaudia del dibuix artístic, sobretot en el gravat en coure; se'n conserven les làmines de *Sant Tomàs de Villanueva*, *la Vinguda de l'Esperit Sant*, *Els màrtirs jesuïtes del Japó*, *El beat Simó de Roxas*, *El Salvador*, *Sant Guillem d'Escòcia*, *Sant Robert*, *Sant Guillem Scot* i *Sant Martí Bo*. Morí al convent de Palma i fou enterrat al cementiri de la casa.

Té un grapat d'obres que foren portades a la impremta:

Biografia del beat Simó de Roxas. Palma: impremta d'Antoni Guasp, no du data d'impressió, però la llicència és de 1767. Un volum de 145 pàgines en octau i una làmina del beat gravada en fusta.

Biografia del beat Miquel Argemir. Mallorca: impremta d'Ignasi Sarrà i Frau, any 1780. Un volum de 234 pàgines.

Chronica de la Provincia de Aragon del órden de la SSma. Trinidad. Pamplona, 1791

Obres manuscrites:

"Biografia de la Venerable Sor Clara Andreu", 1777.

"De laudibus Sanctissimae Trinitatis". Un volum en quart.

"Biografia de Sant Joan de Mata", 1781.

"Bullarium ordinis Sanctissimae Trinitatis redemptionis captivorum collectum et scholiatum á R.P.M.F. Laurentio Reynes Chronographo provinciae Aragoniae ejusdem ordinis". Quatre volums *in folio*.

"Compendio sumario ò material de Nuestra Santa regla y constituciones del órden de Calzados de la Santíssima Trinidad, redención de cautivos, y principalmente de los preceptos contenidos en ellas que obligan á culpa venial o mortal", 1777. Un volum en quart.

Per què fou escrita aquesta obra?

He de dir que el pontificat del bisbe Llorenç Despuig i Cotoner, 1750-1763, va significar un fort avenç per a la causa de canonització de sor Catalina Tomàs. Encara no havia pres possessió de la mitra mallorquina; essent sols bisbe electe, a Roma estant, ja va encarregar aquesta causa al cardenal Francisco Javier de Zelada i nomenà postulant el P. Francisco Antonio Gutiérrez, assistent general de l'orde agustí a Roma, el qual l'any 1773 ja havia aconseguit que fossin resoltes les objeccions que posava el promotor de la fe. Dia 11.01.1774 es reuní, al Palau del Quirinal, la comissió preparatòria, i dia 24.11.1778, en el Palau del Vaticà, es reuní la congregació general, que aprovà les virtuts heroïques de sor Tomassa. Dia 17.01.1779 es donà el decret "Inter heroes", sols mancava examinar els miracles. La presència a Roma (1782) del canonge mallorquí Antoni Despuig i Dameto, nebot del bisbe de Mallorca i futur cardenal, qui l'any 1785 fou nomenat auditor de la rota per a la Corona d'Aragó, fou decisiva per a la sospirada beatificació (1792) de sor Catalina Tomàs. Tots aquests fets van dur com a conseqüència que a Mallorca es treballàs per també posar la

venerable del monestir d'Inca, en aquesta mateixa dinàmica, com demostra aquesta biografia.

El manuscrit

És un tom en quart, de 148 pàgines, conservat secularment a l'arxiu del monestir i ara guardat a l'Arxiu Diocesà. El P. Reynés no posà data a l'obra, però en el paràgraf número 363, foli 140 recte, ens diu "después de ciento, y cincuenta años, que se cumpliran el año siguiente de 1778"; ens diu de manera ben clara que l'obra fou acabada l'any 1777, i Mn. Josep Fàbregues, confessor del monestir, qui copià la part referida a sor Clara, com direm després, ens diu clarament que fou escrita l'any 1777.

El manuscrit conté:

- Pròleg al devot lector.
- Introducció.
- Primera part formada per cinc capítols que contenen la vida de sor Clara abans d'entrar al monestir.
- Segona part formada per disset capítols que contenen la vida en el monestir.
- Acta notarial de la translació del cadàver de dia 19.09.1702.
- L'obra és estructurada estudiant les Virtuts. La primera part tracta de les virtuts en general, per passar a l'estudi de les virtuts en particular: Fe, Esperança, Caritat envers Déu i Caritat envers el proïsme, Prudència, Justícia, Fortalesa, Templança, Pobresa, Obediència, Castedat, Humilitat, Dons preternaturals, Raptos, Èxtasis, Revelacions, Manifestació de coses ocultes, Coneixement de les interioritats dels cors, Mort feliç, Fama de santedat i miracles, per acabar dient-nos:

*"luego siendo tan semejante Nuestra Venerable Sor Clara a la Venerable Sor Thomasa en Vida, Virtudes, dones sobrenaturales, persecuciones de los enemigos infernales, favores del Cielo, y Milagros; razón es, que se le procuren los mismos honores."*³⁴

BIOGRAFIA ESCRITA PER MN. JOSEP FÈBREGUES L'ANY 1781

Qui és Mn. Josep Fàbregues i Barceló?

Mn. Josep és un capellà, nascut a Ciutat, qui obtingué un benefici en la parròquia esquerra. A Inca consagrà tota la seva vida, i a Inca va morir dia 14.03.1804.

Ja el trobam a Inca com a beneficiat l'any 1747. Hi ha vegades que li donen el títol de llicenciat i són molts els anys que en la distribució del càrrecs, que cada any es feia a la parròquia dia 12 de març, festa del papa Sant Gregori el Gran, li donaven el de procurador d'advències, o sia, era qui cuitava de cobrar i repartir els diners que entraven a la sagristia per la celebració d'actes de culte no fundats.³⁵ Diferents anys tingué també l'administració de la Manda Pia del Dr. Ferragut, però el càrrec que mai li faltava era el de primatxer, sens dubte perquè tenia bona veu i sabia llegir bé la música que es cantava a l'església.

L'any 1761, a més de primatxer, també li confien el càrrec d'administrador de la Confraria

34 - Reynés, "Cotejo", paràgraf 376, pàg. 143.

35 - La major part d'actes del culte que se celebraven al temple eren pagats per les deixes fundades, però també n'hi havia altres que "advenien", d'aquí el nom d'advències.

de Santa Maria la Major, titular del temple parroquial de la vila. L'any 1762 sorgeix un conflicte en el si de la comunitat eclesiàstica. Mn. Fàbregues, que aleshores era el confés del monestir, pretenia anar a celebrar les funcions de Setmana Santa al monestir, al·legant que això era una tradició secular, però els clergues li diuen que tal tradició no existeix, que si hi ha hagut anys que s'ha fet és perquè el capellà que tenia el torn, graciosament, ho cedia al confés. Es veu que era bon primatxer i que els capellans el necessitaven al cor de la parròquia per a unes funcions excepcionals, que sempre han tingut la part complicada.

Un altre problema que tingué Mn. Fàbregues, amb la comunitat de preveres de la parròquia d'Inca, fou la discussió haguda sobre l'obligatorietat que tenien els capellans d'Inca d'anar, per torn, a dir la missa al monestir. Hi va haver vertaders enfrontaments entre les monges i el clergat. Enfrontaments que arribaren a la Cúria Diocesana (Palma), a la Cúria Arxidiocesana (València) i a la Cúria Romana (Roma). Sempre es donava la raó a les monges, i Mn. Fàbregues, que sempre les defensava, va haver d'aguantar fortíssimes discussions i no poques vegades el treien defora de la sala de reunions, per poder parlar amb més llibertat, cosa que sens dubte feria la sensibilitat sacerdotal d'aquest bon capellà, tant per la vilesa que manifestaven com per l'amor que tenia al monestir inquer.

La darrera vegada que l'he trobat present a la reunió del reverend comú és de dia 03.12.1793, en la qual firmà la reunió i afegeix a son nom el títol de beneficiat degà. Sens dubte els darrers anys de la seva vida ja no participava en les reunions clericals i pot ser també que ja no sortís de casa. Dia 06.05.1797 féu testament davant el notari Antoni Darder, per modificar-lo dia 06.12.1803 davant el mateix notari. Nomena marmessors a quatre preveres, un és son nebot Mn. Antoni Mas. Mana que es canti una salve davant les imatges de Santa Maria la Major i el Sant Crist, les dues grans devocions de qualsevol inquer. Mostra son amor al monestir manant que s'hi diguin quaranta misses, com també deixa tres lliures a la causa de sor Clara Andreu, quan sols deixa deu sous a les causes del beat Ramon Llull i de la beata Catalina Tomàs. Era el moment que s'estava edificant l'actual temple de Santa Maria la Major, per això fa una deixa de cinc lliures per a aquesta obra. Morí dia 14 de març i fou enterrat, en el temple parroquial, dia 15.

L'obra que féu aquest home fou simplement copiar, del que havia escrit Reynés, tot el que es refereix a sor Clara, com bé ho indica el títol que hi posa:

"Historia
de la Vida y Virtudes
de la Venerable Madre Sor Clara Andreu Religiosa
profesa del Convento de San Bartholomé de la
Villa de Ynca del reyno de Mallorca
del Orden de san Gerónimo

Escrita por el M.R.P. Maestro Fr. Lorenzo Reynés
Coronista de su Provincia de Aragón, del Orden de
Calzados de la Ssma. Trinidad, è Hijo del Convento
del Espíritu Santo de Mallorca
en el año de 1777 en que
Hizo un Cotejo de la Vida de dicha Ve. Madre Sor Clara,

con la de la Ve. Madre Sor Cathalina Thomas Religiosa
del Convento de Santa Magdalena del Orden de San
Agustín de la Ciudad de Palma, y ahora copiada la
Vida de la referida Sor Clara, separada de la Vida de la
Ve. Sor Catalina Thomàs.

Por el Rdo. Iosef Fàbregues Pbro. Beneficiado en la Iglesia
Parroquial de dicha Villa, y Confessor Ordinario de dicho
Convento de San Bartholomé. Año 1781”

El manuscrit.

Com bé ja diu en el títol és simplement una còpia de l'obra del P. Reynés, però sols el que es diu de sor Clara. Té la mateixa distribució que fa el P. Reynés. Sota l'aspecte formal no hauríem de parlar d'aquest manuscrit com si es tractàs d'una altra biografia, ja que és la mateixa que l'anterior, però sí demostra la intenció de voler acostar més la vida de la nostra venerable al poble fidel, sobretot a les religioses de la casa, que així podien conèixer més i millor la seva germana. Actualment es guarda a l'Arxiu Diocesà, si bé he de dir que n'he feta una transcripció, per ajuntar-la a la Positio que ha d'anar a Roma, i que també ara n'hi ha una còpia a l'arxiu del monestir.

BIOGRAFIA ESCRITA PER MONS. JOSEP BARBERÍ I SANTCELONI L'ANY 1807

Qui és Mons. Josep Barberí?

És un capellà que va néixer a Palma dia 10.09.1766 i va morir a la finca de Son Amorós, Establiments, dia 13.09.1826.

Va estudiar a la Universitat de Mallorca, on obtingué el títol de doctor en Teologia, aconseguí un benefici a la Seu, i a aquest benefici i a la predicació es dedicà tota la vida. Era un home que aconseguí una gran erudició, per això dia 23.06.1815 fou nomenat cronista general del Regne, càrrec que no acceptà per la manca de salut que patia. Sí que actuà com a secretari del capítol de la Seu gairebé tota la vida, com també regentà el càrrec d'arxiver segon de la Seu. Ajudà, el 1806, Gaspar Melchor de Jovellanos el temps que estigué Mallorca, aportant tota la documentació que necessitava per a les seves argumentacions, com també el P. Jaime Villanueva, quan arribà a Mallorca l'any 1814, i preparà els toms XXI i XXII, que parlen de Mallorca, del seu Viage Literario a las Iglesias de España, publicats a Madrid l'any 1851. Precisament aquest, parlant de Barberí, ens diu aquestes paraules:

“En el examen de este archivo (Capitular de Mallorca) me ha servido de grande utilidad el presbítero Don José Barberí, archivero segundo, y si no me engaño, el único que conoce lo que es este depósito, lo que valía mi trabajo, y lo necesitada que está de él la historia de su patria.”³⁶

Com és normal en el seu temps, deixà un grapat de manuscrits:

- “Misceláneas históricas”. Sis volums en quart.
- “Adarga mallorquina, con los escudos iluminados de las familias de esta isla”. Un volum en quart escrit l'any 1806.

36 - Villanueva, Don Jaime. Viage Literario a las Iglesias de España, tom XXI. Madrid: 1851, pàg. 23.

- "Reflexiones sobre la Real Biblioteca de la Universidad de Mallorca, en respuesta á los que creen que para regentar los empleos de bibliotecarios basta tener mediano talento". Un volum en quart.
- "Resúmen histórico de la vida del Ilmo. Sr. D. Fr. Julian Talladas, obispo de Leodicea, de Bosa y ausiliar de Gerona." Un volum en quart.
- "Oficina de remdios del alma". Un volum en quart, escrit l'any 1792.
- "Epístolas latinas". Escrites a l'erudit Mn. Guillem Ramon, prevere.

Obres impreses:

- *Biografia de Sor Clara Andreu*, 1807.
- *Biografia de la Beata Catalina Tomàs*, 1810.
- *Biografia de Pere Borguny*, 1820. He de dir que va ser postulator de la causa d'aquest màrtir mallorquí.

L'obra que a nosaltres ens interessa és la de sor Clara, el títol de la qual és:

"VIDA
DE LA VENERABLE MADRE
SOR CLARA ANDREU
NATURAL DE PALMA
CAPITAL DEL REYNO DE MALLORCA.
RELIGIOSA GERONIMA
EN EL MONASTERIO DE SAN BARTOLOMÉ
DE LA VILLA DE INCA,

CON UN APENDICE HISTORICO
DE DICHA VILLA
POR D. JOSEF BARBERI PRO. BENEFICIADO
EN LA CATEDRAL
MALLORCA
EN LA IMPRENTA DE MELCHOR GUASP
AÑO MDCCCVII"

L'obra, que encara és a la venda en el monestir, actualment és composta en 247 pàgines de text, el quadern de l'obra de D. Nadal Garau i Estrany, sobre NUEVO SEPULCRO DE SOR CLARA ANDREU, publicat a Inca l'any 1908 ³⁷ i el "Apéndice Histórico de la villa de Inca", que consta de 63 pàgines.

La biografia, com ja he dit, està completament fonamentada en la que escriví Mn. Mir i Bertran l'any 1650. És dividida en tres llibres. El primer i el segon tenen deu capítols cada un, el tercer en té 12, perquè els dos darrers vénen dedicats a la fama pòstuma de santedat i als miracles atribuïts a la seva intercessió, el darrer de dia 02.02.1801. ³⁸

37 - "Nuevo Sepulcro de Sor Clara Andreu, Religiosa del Convento de S. Bartolomé de la Ciudad de Inca, por D. Nadal Garau y Estrany, Canónigo Doctoral de la S.I.C. Basílica de Mallorca. Inca, Tip. de Pieras, S. Francisco 23. Año 1908." És un fullet de 9 fulles, que es determinà que sortís enquadrat amb la biografia de Barberí.

38 - El manuscrit original d'aquesta obra del Dr. Barberí, molt ben conservat, es guarda a la biblioteca del marquès de Vivot i du el número 7.135. És un manuscrit in folio, porta l'índex al davant, com també totes les presentacions paginades en números romans. La biografia pròpiament dita va de la plana 1 a la 279. L'apèndix històric va de la plana 280 a la 358. A la pàgina 358 sols hi ha: "Palma 20 Abril 1807 Puede imprimirse. Binimelis (firmat)." També diu que Barberí, l'any 1810, el regalà al P. Lluís de Vilafranca

Té altres aportacions, com és una làmina mostrant sor Clara agenollada davant un altar, on hi ha un Sant Crist i dos ciris encesos, dins una cambra on hi ha una gran finestra que mostra un paisatge bucòlic.

Té el plànol de la vila d'Inca, que sempre hem citat com fet l'any 1807, per venir en aquesta publicació. He de dir que l'any 1849, dia 29 de maig, la Joyería, Platería y Taller de Grabado de Juan Miró y de Octavio Carlotta, del carrer de Sant Nicolau, número 11, facturava a Dn. Pedro José Mir "una lámina en cobre que contiene el plano de la villa de Inca" pel preu de vuit duros³⁹.

BIOGRAFIA PEL MOLT IL·LTRE. SR. D. NADAL GARAU I ESTRANY L'ANY 1928

Qui és Mn. Nadal Garau?

Mn. Nadal va néixer a Inca dia 13.04.1867 i va morir a Inca dia 30.03.1939. Estudià al Seminari de Mallorca i després passà al Col·legi de Santa Maria de la Sapiència, del qual fou rector. Fou ordenat prevere dia 21.03.1896. També tenia un germà capellà, Mn. Mateu, qui primer que ell fou canonge. L'any 1897 es llicencià en Teologia al Seminari Metropolità de València i l'any 1901, en Dret Canònic a Tarragona.

Entre els anys 1898-1900 és el vicari in capite des Capdellà. De 1900-1901, ecònom de Llucmajor, per ser-ne rector i arxiprest de 1901 a 1903. Féu oposicions a canonge doctoral per la mort de Mn. Gaspar Vida i Vidal,⁴⁰ i fou elegit per al càrrec dia 31.03.1903,⁴¹ el qual duia les obligacions de ser secretari capitular i catedràtic d'Institucions Canòniques del seminari.

Tingué un caramull de càrrecs a la diòcesi: confés ordinari i extraordinari de religioses, delegat diocesà de la lliga de pregàries per a la conversió dels maçons 1903-1906; jutge en la causa de canonització de sor Francinaina Cirer i Carbonell (1903); vocal secretari de la fundació benèfica de les Minyones, des de 1913; procurador major de la Confraria de Sant Pere i Sant Bernat (1924-1928); censor d'ofici (1916); jutge prosinodal (1918-1932); president del tribunal per revisar els llibres de les religioses en les visites pastorals que féu el bisbe Domènech (1917); president de l'Associació d'Oració i Vetla al Santíssim (des de 1923); director espiritual de l'Adoració Nocturna (des de 1926); vocal d'exàmens triennals (1925); president del Tribunal Diocesà de Comptes (des de 1925); membre del Consell de Vigilància contra el Modernisme (des de 1928); membre de la Comissió Preparatòria del sínode diocesà (1930); provisor quan fou traslladat el bisbe Domènec (1925) i en la mort del bisbe Llompart (1928); delegat per presidir el capítol general de les germanes de la Caritat l'any 1930; visitador d'aquesta congregació, com també de les monges del Centre Eucarístic i de les de la Providència.

Fou consultor canònic de la Comissió Provincial de la Creu Roja Espanyola; vicepresident i vocal de l'Assemblea Local de la Creu Roja; delegat diocesà per organitzar peregrinacions,

39 - A. D. caixó de sor Clara.

40 - Les oposicions es convocaren per la mort, dia 30.12.1902, del canonge doctoral Mn. Gaspar Vidal i Vidal BOBM 1903, pàg. 5; firmaren les oposicions Mn. Gabriel Llompart i Jaume, professor de Teologia Dogmàtica al seminari; Nadal Garau i Estrany, rector de Llucmajor; Martí Torres i Laguna, professor de llatí al Seminari d'Osca, i Mn. Joan Garau i Vila, professor de Dret Canònic al Seminari de Mallorca. Ibidem, pàg. 103.

41 - BOBM 1903, pàg. 135.

n'organitzà 14 a Lourdes, dues a Roma i altres tantes per al Congrés Eucarístic d'Amsterdam, Toledo i Terra Santa. Per aquesta raó, l'any 1925 li concediren, l'any jubilar de 1925, la "Cruz de oro de segunda clase de mérito".

En el sínode diocesà de 1932 fou nomenat jutge i examinador sinodal, censor de llibres, vocal de la Junta Diocesana d'Administració i de la Junta Central Diocesana, i també se'l confirma en el càrrec de visitador de les tres abans esmentades congregacions.⁴²

"RECORDATORIO BIOGRAFICO
DE LA
VENERABLE SOR
CLARA ANDREU
RELIGIOSA JERONIMA
EN EL TERCER CENTENARIO DE
SU MUERTE 24 DE JUNIO
1628-1928
POR EL
M.I.SR.D. NADAL GARAU
CANÓNIGO DOCTORAL
* * *

Palma Impt. La Esperanza 1928"

És un fullet de 34 planes, escrit per acostar al poble senzill la vida de la Venerable. No té capítols, però sí aquests apartats:

"Nacimiento"

"Ingreso en el claustro y Noviciado"

"Después de su profesión"

"Sor Clara enfermera"

"Maestra de Novicias"

"Virtudes que practicó: humildad, Obediencia, Pobreza, Castidad, Paciencia, Penitencia, Mortificación, Oración, Devoción a la Santísima Eucaristía"

"Celo por la conversión de los pecados"

"Luchas y favores del Cielo"

"Es probada su virtud heroica"

"Muerte de la Venerable Sor Clara"

"Sentimiento general por su muerte"

"Juicio de Dios"

"Ruego a los fieles"

"Oración" (per demanar la beatificació)

Acabant A.M.D.G. i aquesta nota, que ens mostra la intenció:

"Las personas que deseen más pormenores de la venerable Sor Clara Andreu, pueden proporcionarse un ejemplar de la Vida de la misma, escrita por don José Barberí, Pbro., que se expende en el convento de San Bartolomé de la ciudad de Inca."

42 - BOBM 1939, pàgines 136-137.

BIOGRAFIA ESCRITA PER MN. PERE FIOL I TORNILLA L'ANY 1993

Aquesta biografia de 62 pàgines, editada en català i en castellà, és en la línia d'acostar la nostra venerable al poble senzill. Fou pensada per ser publicada amb una fotografia i un text. Les fotografies, molt ben aconseguides per l'artista local Jordi Llopart i Mulet, acompanyen aquests escrits:

"Presentació per la Mare Priora Sor Maria dels Sagrats Cors Canet"

"Síntesi biogràfica"

Capítol 1 "La família de Sor Clara Andreu"

Capítol 2 "Inca en el segle XVII"

Capítol 3 "El Monestir"

Capítol 4 "El Temple Monacal"

Capítol 5 "La vida de Comunitat"

Capítol 6 "Sor Clara Novícia Acte de Professiò"

Capítol 7 "Sor Clara Infermera"

Capítol 8 "Sor Clara Mestre"

Capítol 9 "Arrels teresianes d'una reforma"

Capítol 10 "Sor Clara Mestre de Novícies"

Capítol 11 "Sor Clara Mare Vicària Reformadora"

Capítol 12 "Predicadors i Confessors"

Capítol 13 "Noves experiències. Aparicions"

Capítol 14 "Dificultats"

Capítol 15 "Epistolari"

Capítol 16 "Anàlisi d'un Monestir"

Capítol 17 "Una nombrosa Comunitat"

Capítol 18 "Sentència condemnatòria"

Capítol 19 "El nou confés esdevé biògraf"

Capítol 20 "Mort de Sor Clara"

Capítol 21 "Creix la fama de santedat"

Capítol 22 "La Sepultura de Sor Clara Epitafi"

Capítol 23 "Processos"

Capítol 24 "Fets extraordinaris"

Per acabar, s'ofereixen les tres cartes, que coneixem, que sor Clara escriví al Sr. Bisbe.

NOTA SOBRE L'ELECTRIFICACIÓ DEL MONESTIR

Donat el cas que l'any 2005 s'ha celebrat el centenari de l'arribada de l'electricitat a Inca, cal dir que malgrat que l'electricitat s'anà expandint per Inca, el monestir del Serral seguia amb els costums i les pràctiques de feia 370 anys, fins que la iniciativa de la bona família Garau i Estrany, tan lligada al monestir per múltiples raons i circumstàncies, va fer possible que durant l'estiu de 1914, els aleshores seminaristes Francesc Garau i Pascual (1892-1961) i Sebastià Garau i Planes (1896-1988) posassin corrent a tot el monestir i a cada una de les dependències monacals, i així l'obra s'inaugurà d'una manera oficial i solemne, en les festes dels sants Abdon i Senén d'aquell any.⁴³

Mirem la trajectòria dels dos joves seminaristes: Mn. Francesc, ordenat l'any 1916, fou preceptor de l'escola parroquial d'Inca, capellà del monestir de 1922 a 1926; ecònom de

43 - Arxiu del monestir. Llibre de la crònica.

Santa Margalida de 1926 a 1936; ecònom a Santanyí de 1936 a 1943, per retornar a Inca com a ecònom, càrrec que ocupà de 1943 a 1953, en què passà a Palma, com a ecònom de la parròquia de Sant Miquel, fins a sa mort, que li sobrevingué l'any 1961. He de dir que Mn. Francesc és el darrer capellà de la diòcesi que va fer els exàmens, al nostre seminari, per obtenir el grau de batxiller en Dret Canònic dia 15.04.1916. Mn. Sebastià, ordenat dia 19.10.1919, esmerçà son ministeri com a vicari a la populosa barriada de la Soledat (Palma) fins l'any 1925; de 1925 a 1931, vicari *in capite* de s'Arenal; de 1931 a 1939 fou ecònom de s'Arracó; de 1939 a 1958, vicari de Sant Miquel (Palma); de 1958 a 1969 fou el capellà del monestir de les Caputxines, fins que es jubilà l'any 1969, i restà com a prevere jubilat, adscrit a la parròquia de Sant Alonso Rodríguez fins a sa mort dia 18.08.1988.

Acabaria completant el llistat dels altres capellans Garau que hem tingut durant aquest temps:

M. Il·ltre. Sr. D. Mateu Garau i Estrany (1858-1923), germà de Mn. Nadal, i major que ell. Va ser ordenat prevere l'any 1881. L'any 1893 obtingué el doctorat en Teologia i la llicenciatura en Dret Canònic al Seminari Metropolità de València. L'any 1900 obtingué la canongia de penitencier de la Seu, de què gaudí tota la vida.

M. Il·ltre. Sr. D. Antoni Garau i Planes (1902-1999). Ordenat l'any 1926 pel bisbe inquer Gabriel Llompart. L'any 1929 obtingué el doctorat en Teologia. Fou col·legial de la Sapiència, vicari de Gènova, vicari *in capite* des Molinar, ecònom de Puigpunyent, vicari de Santa Eulàlia, ecònom de Santa Creu, fins que l'any 1947 obtingué per oposició la canongia magistral de la Seu de Madrid, on resta fins als 70 anys, per jubilació. L'any 1985 deixà la Península i retornà a Mallorca, on morí, carregat d'anys, l'any 1999.

M. Il·ltre. Sr. D. Sebastià Garau i Fiol, nascut a Inca dia 14 de juny de 1908. Llicenciat en Filosofia i Lletres, ordenat prevere dia 31.08.1930, exercint de catedràtic de llatí i grec a diferents instituts, fins que retornà a Mallorca.